

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ VEIKLOS 2023/2024 METAIS ATASKAITOS

2024-07-15 Nr. NV-1887

Vilnius

Teikėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija (rengė VŠĮ Valdymo koordinavimo centras).

Pagrindas: Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo nuostata - apibendrinanti metinė valstybės valdomų įmonių veiklos ataskaita pristatoma Vyriausybei.

Tikslas: pristatyti valstybės valdomų įmonių (VVI) veiklos rezultatus.

Esmė:

- Lietuvoje veikia 34 VVI, 28 VVI dukterinės ir 46 paskesnės eilės dukterinės įmonės;
- visos VVI yra suskirstytos į 4 sektorius: susisiekimo, energetikos, miškininkystės ir kitų įmonių. Kitų įmonių sektoriui priklauso įmonės, nepriskirtos nė vienam iš trijų pirmųjų sektorių:
 - energetikos sektorių sudaro 4 VVI, kurios valdo 55,7 proc. (7,1 mlrd. eurų) VVI portfelio turto. Šio sektoriaus pardavimo pajamos 2023 metais sudarė 69,0 proc. (3,1 mlrd. eurų) viso VVI portfelio pajamų;
 - susisiekimo sektoriui yra priskirta 10 įmonių, kurios valdo 33,2 proc. (4,2 mlrd. eurų) VVI portfelio turto, kuriuo disponuojant per 2023 metus uždirbta 19,3 proc. (868,8 mln. eurų) viso VVI portfelio pajamų;
 - miškininkystės sektoriui priklauso vienintelė VĮ Valstybinių miškų urėdija. Šios įmonės turtas sudaro 2,4 proc. (0,3 mlrd. eurų) analizuojamų VVI turto, o uždirbtos pajamos – 6,4 proc. (288,6 mln. eurų) viso VVI portfelio apyvartos;
 - kitų įmonių sektoriui priskirtos 22 įmonės, kurių bendrosios pardavimo pajamos sudarė 5,3 proc. (239,9 mln. eurų) VVI portfelio pajamų, o disponuojamas turtas – 8,7 proc. (1 104,5 mln. eurų) viso VVI portfelio turto.
- 2023 m. pabaigoje VVI dirbo 26 539 darbuotojai – 457 darbuotojais mažiau nei prieš metus. Beveik pusė (47,1 proc.) darbuotojų dirbo susisiekimo sektoriuje, o penki didžiausi darbdaviai – įmonių grupės UAB „Ignitis grupė“, AB „Lietuvos geležinkeliai“ kartu su įmonėmis AB Lietuvos paštas, VĮ Valstybinių miškų urėdija ir AB „Kelių priežiūra“ – bendrai buvo įdarbinusios 65,8 proc. (17 462) visų VVI darbuotojų;
- 2023 metais visus pagrindinius finansinius tikslus sėkmingai įgyvendinti pavyko mažiau nei pusei VVI (*be kita ko, UAB „Epso-G“ 2022-2023 m. uždirbo vidutinę 1,55 proc. grąžą, ženkliai atsilikdama nuo planuotos 4,7 proc. ROE reikšmės. VŠĮ VKC pažymi, jog net įvertinus prognozuojamą 3,3 proc. 2024 m. ROE, ilgalaikio pelningumo rodiklis galimai nebus įvykdytas; AB „Kelių priežiūra“ ilgalaikio pelningumo rodiklis: vidutinė komercinės veiklos nuosavo kapitalo grąža ROE buvo vykdoma 70 proc. ir siekė 4,85 proc., anot VŠĮ VKC, įvertinus planuojamą 2024 metų rezultatą, vidutinė siektino ilgalaikio pelningumo reikšmė 2022-2024 metais gali siekti 5,53 proc., t. y. vykdoma galimai nebus*);
- už 2023 metų rezultatus VVI į valstybės biudžetą paskyrė 185,8 mln. eurų dividendų ir pelno įmokų, t. y. 2,0 proc. mažiau, nei prieš metus, kai buvo paskirta iki šiol rekordinė 189,6 mln. eurų suma už 2022 metų laikotarpį;
- VVI per 2023 metus uždirbo 610,1 mln. eurų grynojo pelno, t. y. 40,2 proc. arba 174,8 mln. eurų daugiau nei 2022 metais. Istoriskai didžiausią dalį viso VVI rezultato uždirbo energetikos sektoriaus įmonės, kurios ataskaitiniais metais savo grynąjį pelną augino 57,9 proc. ir 2023 metų pabaigoje iš viso jo apskaitė 395,2 mln. eurų sumai, tuo pačiu sudarydamos reikšmingą 64,8 proc. dalį viso VVI rezultato. Ypač didelę reikšmę sektoriaus pelnui turėjo AB „Ignitis grupė“, kurios 9,1 proc. didėjęs grynasis pelnas sudarė 52,5 proc. viso VVI rezultato. Antroji

pagal uždirbto grynojo pelno dydį – miškininkystės sektorių atstovaujanti – VĮ Valstybinė miškų urėdija, sugeneravusi 104,0 mln. eurų pelno ir tuo būdu ženkliai prisidėjusi prie VVĮ sėkmės. Susiekimo sektoriaus indėlis į bendrą VVĮ rezultatą – 71,1 mln. eurų, tarp kurių AB Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ įmonių grupė uždirbo atitinkamai 28,0 mln. eurų ir 21,6 mln. eurų grynojo pelno. Kitų įmonių sektoriaus 39,7 mln. eurų grynąjį rezultatą dalinosi viso 22 VVĮ;

- 16 VVĮ 2023 metais vykdė specialiuosius įpareigojimus. VVĮ vykdomų specialiųjų įpareigojimų sąnaudos 2023 metais sudarė 8,2 proc. visų VVĮ sąnaudų, turtas – 25,2 proc.

Kartu teikiamas Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektas, kuriame, be kita ko valstybės įmonių savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms ir valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valdytojams siūloma: imtis priemonių, kad būtų užtikrintas valdybų veiklos tęstinumas pasibaigus valdybų kadencijai, atšaukus ar atsistatydinus valdybai ar pavieniams jos nariams; VVĮ individualūs siektini finansiniai veiklos rodikliai būtų ambicingi ir atitiktų veiklos specifiką; VVĮ vadovų atrankos būtų vykdomos viešo konkurso būdu; renkamuose kolegialiuose organuose būtų siekiama užtikrinti lyčių balansą; valdybų ir stebėtojų tarybų pirmininkų atlygis atitiktų rinkos praktikas ir, esant galimybėms, būtų bent 1,5 karto didesnis nei kitų kolegialaus organo narių atlygis; esant VVĮ įmonių ir jų dukterinių bendrovių vykdomų specialiųjų įpareigojimų sąraše nurodytos informacijos apie vykdomus specialiuosius įpareigojimus pasikeitimams ar tapus nebeaktualiais, būtų inicijuotas savalaikis kreipimasis į VšĮ VKC dėl šio sąrašo peržiūros ir atnaujinimo.

Dalykinio vertimo išvada: klausimą aptarus 2024 m. liepos 2 d. tarpinstituciniame pasitarime institucijos pastabų neturėjo, siūlytina teikti Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas